

UCHWAŁA Nr LIX.441.2024
RADY GMINY BABOSZEWO
z dnia 28 marca 2024 roku

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej
oraz Ochrony Osób doznających przemocy domowej
w Gminie Baboszewo na lata 2024-2028

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 08 marca 1990r o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 1, ust. 2 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm.), Rada Gminy w Baboszewie uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób doznających przemocy domowej w Gminie Baboszewo na lata 2024-2028 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Baboszewo.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2024r.

Przewodniczący Rady Gminy Baboszewo
/-/ Sławomir Piotr Goszczycki

UZASADNIENIE

W SPRAWIE PRZYJĘCIA Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla gminy Baboszewo na lata 2024-2028

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ust. 2 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005r (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm.) do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy domowej oraz Ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2024- 2028 jest programem wieloletnim i zakłada realizację celów głównych jak i szczegółowych ukierunkowanych na rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy domowej

Realizacja poszczególnych zadań w Gminie Baboszewo prowadzona będzie w oparciu o niniejszy Program, którego głównym celem będzie zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz ograniczenie skali tego zjawiska w Gminie Baboszewo.

W związku z powyższym podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób doznających przemocy domowej dla gminy Baboszewo na lata 2024-2028 jest w pełni uzasadnione.

*Załącznik do Uchwały
Nr LIX.441.2024
Rady Gminy Baboszewo
z dnia 28 marca 2024*

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ
ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE BABOSZEWO NA LATA 2024-2028**

Baboszewo 2024

Spis treści

1. Wstęp

2. Charakterystyka zjawiska przemocy

- 2.1 Pojęcie przemocy domowej
- 2.2 Rodzaje i typy przemocy
- 2.3 Fazy cyklu przemocy
- 2.4 Czynniki sprzyjające przemocy domowej
- 2.5 Skutki przemocy domowej

3. Diagnoza lokalna i analiza danych

- 3.1 Charakterystyka Gminy Baboszewo
- 3.2 Diagnoza zjawiska przemocy domowej w Gminie Baboszewo

4. Główne założenia programu

- 4.1 Cele programu
- 4.2 Podstawy prawne przeciwdziałania przemocy
- 4.3 Zadania służb powołanych do niesienia pomocy osobom doznającym przemocy domowej

5. Realizacja programu.

- 5.1 Harmonogram realizacji programu
- 5.2 Adresaci programu
- 5.3 Przewidywane efekty i realizacja programu
- 5.4 Monitorowanie i ewaluacja programu
- 5.5 Finansowanie programu

1. Wstęp

Rodzina to mała grupa społeczna, stanowiąca załążek szerszej społeczności. Jest ona niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, poglądy, styl życia, system norm i wartości. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro, państwo ma obowiązek uwzględniać w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielenie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej.

Ważną rolę w rodzinie odgrywają relacje panujące pomiędzy jej członkami, które winny być oparte na miłości i zrozumieniu. Niestety nie zawsze tak jest, czasem relacje te ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa rodzi szkodliwe konsekwencje, jest źródłem lęku, bólu i poczucia bezsilności. Żaden człowiek nie powinien być narażony na przemoc domową, ponieważ dom to miejsce, które powinno gwarantować bezpieczny i harmonijny rozwój kształtujący osobowość człowieka, system norm i wartości.

Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony najbliższych. Zjawisko przemocy dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji. Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz podniesienia skuteczności udzielanej pomocy.

Zgodnie z art. 6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gmin należy opracowanie i realizacja gminnych programów przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Celem Programu jest efektywne przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zmniejszanie jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym. Art. 9a w/w ustawy stanowi, że gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym, który realizuje działania określone w Programie.

Program zawiera podstawowe definicje związane z tematyką przemocy domowej, analizę jej przyczyn, uwzględnia informacje kto najczęściej doświadcza przemocy domowej oraz określa podstawy prawne podejmowanych działań.

Opracowany dokument przedstawia również charakterystykę i analizę zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Baboszewo, z uwzględnieniem danych ilościowych zebranych z lokalnych instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej. Założeniem niniejszego Programu jest dalsze rozwijanie systemu współpracy wszystkich instytucji, służb i organizacji funkcjonujących na terenie Gminy Baboszewo, w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Odbywać się to będzie poprzez profilaktykę

i edukację społeczną, ochronę i pomoc osobom doznającym przemocy domowej, oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową, ale także poprzez podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Cele, działania i zadania Programu będą podlegać monitoringowi, ewaluacji, a w miarę możliwości wprowadzane będą korekty, nowe rozwiązania wynikające z dynamiki zmieniających się uwarunkowań społecznych oraz doświadczeń podmiotów realizujących Program, dzięki czemu będzie on odpowiadał na bieżące potrzeby mieszkańców gminy Baboszewo w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

2. Charakterystyka zjawiska przemocy.

2.1 Pojęcie przemocy domowej

Kiedy myślimy o przemocy, kojarzy nam się ona najczęściej z biciem, popychaniem, kopaniem, znęcaniem się fizycznym nad drugą osobą, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności lub też gwałtem. Jednakże przemocą jest również poniżanie psychiczne człowieka, oczernianie go, wyzywanie, ranienie jego uczuć, niszczenie jego poczucia własnej wartości, niszczenie przedmiotów, do których jest przywiązany, głodzenie, ograniczanie swobody drugiej osoby w sposób przekraczający normy moralne, izolowanie od otoczenia. Przemoc może przybierać wiele form, może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątplenia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich obecna była od zawsze, o przemocy domowej mówiło się niewiele, jakby nie zauważając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego, które w konsekwencji prowadzi do znacznych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń i zabójstw.

Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy domowej konieczne jest jej zdefiniowanie. Przemoc domowa, zgodnie z treścią art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej to: "jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,; naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną; powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę; ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej; istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej". Za osobę doznającą przemocy domowej zgodnie ze znowelizowanym pkt. 2 uznaje się: małżonka oraz jego

wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków; wstępnych i zstępnych i ich małżonków; rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków; osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków; osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków; osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków; osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkania i gospodarowania; małoletniego wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Na zjawisko przemocy domowej można patrzeć z różnych punktów widzenia przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna to spojrzenie przez pryzmat osoby doświadczającej przemocy lub przez pryzmat sprawcy. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia. Perspektywa społeczna to odbiór społeczny zjawiska przemocy domowej, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy, prospołeczność obywateli, postawy i czynniki mogące sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Na przemoc domową można spojrzeć również z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej. Z punktu widzenia prawa przemoc domowa to przestępstwo, którego odmiany określone są w różnych kodeksach i odpowiednio karane. Najczęściej stosowany artykuł 207 kodeksu karnego dotyczy znęcania się fizycznego lub psychicznego nad członkiem rodziny i przewiduje karę pozbawienia wolności. Perspektywa moralna pokazuje, że dokonywanie przemocy to krzywdzenie słabszego i jest złem moralnym. Sprawca powinien podlegać sankcjom własnego sumienia i potępieniu ze strony innych ludzi. Moralna ocena przemocy powinna powstrzymywać sprawców i motywować świadków do pomagania.

Psychologiczne spojrzenie na przemoc domową zwraca naszą uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą i ofiarą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu ofiarom w wyzwalaniu się od przemocy i w naprawianiu szkód, jakie poczyniła w ich życiu. Z perspektywy społecznej widać czynniki zawarte w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Z drugiej strony w przeciwdziałanie przemocy mogą angażować się znaczące siły społeczne i wywierać wpływ na stan spraw publicznych.

2.2 Rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.

4. Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. Zaniedbanie – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

2.3 Cykle przemocy:

1. Faza narastania napięcia – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe,
2. Faza ostrej przemocy – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów nie zwracając uwagi na krzywdę innych,
3. Faza miodowego miesiąca – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej.

2.4 Czynniki sprzyjające przemocy domowej.

Przemoc we współczesnym świecie staje się zjawiskiem coraz bardziej powszechnym, a jej zasięg, różnorodność form i konsekwencje natury wychowawczej, psychologicznej, zdrowotnej i ekonomicznej powodują, że należy traktować ją jako zjawisko społeczne istotnej rangi. Próba rozwiązania tego problemu wymaga rzeczywistej współpracy przedstawicieli wielu obszarów życia społecznego, jednakże pierwszym krokiem na drodze do jego rozwiązania jest ujawnienie czynników, które jemu sprzyjają.

Normy społeczne i kulturowe – na przestrzeni wieków istniało silne społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, w szczególności wobec kobiet i dzieci, co w wielu środowiskach znajduje odzwierciedlenie w obyczajach i przekonaniach związanych z rolą mężczyzny w rodzinie („pan i władca”), a także społecznej akceptacji stosowania kar cielesnych. Związane jest to z wciąż funkcjonującymi stereotypami dotyczącymi zachowania kobiet i mężczyzn, ich roli w rodzinie oraz roli w społeczeństwie.

Alkohol i narkotyki – wiele osób stosujących przemoc domową w chwili popełniania czynów przemocowych jest pod wpływem alkoholu lub narkotyków. Alkohol i narkotyki powodują osłabienie kontroli nad zachowaniem, zwiększają prawdopodobieństwo zareagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, znoszą zahamowania, zaburzają ocenę sytuacji, wyzwalały skrywane emocje i sprzyjają antyspołecznym i nieakceptowanym zachowaniom. Należy jednak stanowczo podkreślić, że nadużywanie alkoholu lub narkotyków przez osobę stosującą przemoc nie jest w żadnym elemencie czynnikiem zwalniającym z odpowiedzialności za swoje czyny, aczkolwiek osoby te często starają się usprawiedliwić swoje zachowanie faktem bycia nietrzeźwym. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach, w których występuje problem alkoholowy jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych. Przekonanie, że przemoc dotyczy wyłącznie rodzin, w których nadużywa się alkoholu lub narkotyków jest całkowicie błędne.

Dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia – dzieci wychowujące się w rodzinach, w których jest stosowana przemoc często przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub osobami doświadczającymi przemocy. Wynika to z faktu, że uczą się od dzieciństwa, iż najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem na rozwiązywanie konfliktów jest przemoc, poprzez co będąc dorosłymi zwyczajnie nie umieją odnaleźć się w trudnej dla nich sytuacji i reagują zgodnie z wyuczonym w dzieciństwie wzorcem. Podkreślić należy, że nie każda osoba doświadczająca przemocy w dzieciństwie lub będąca wówczas świadkiem przemocy, będzie sama w przyszłości stosować przemoc, niemniej jednak prawdopodobieństwo w tym wypadku jest zdecydowanie wyższe niż u osoby pochodzącej z rodziny, w której przemoc nie występowała.

2.5 Skutki przemocy domowej

Przemoc może spowodować oprócz szkód fizycznych również trwałe i rozległe następstwa w psychice człowieka. Z powodu wielu następstw takich doświadczeń, cierpią nie tylko ci, którzy są ofiarami, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, tj. najczęściej dzieci.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe:

- poważne obrażenia ciała,
- wzrost częstości objawów związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, pleców),
- przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój,
- niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji,
- zmienność nastrojów, decyzji,
- lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena,
- kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją,
- zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci:

- obrażenia cielesne,
- życie w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia,
- brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności środowiska wychowawczego,
- liczne schorzenia psychosomatyczne,
- znęcanie psychiczne może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami).

Niezwykle istotne jest podkreślenie, iż konsekwencje stosowania przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta lub też już w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego (tj. trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w przestępstwach, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków, itp.). Społeczne konsekwencje doświadczania przemocy:

- przemoc domowa jako siła niszcząca cały system rodzinny niesie za sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu,

- niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się niosąc konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

3. Diagnoza lokalna i analiza danych

3.1 Charakterystyka Gminy Baboszewo

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów przemocy domowej na terenie gminy. Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy domowej jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia a, który jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary. Oficjalne statystyki nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy, a problematyka przemocy jest traktowana, jako sprawa wstydliva, drażliwa, skrywana w czterech ścianach domu, stąd proces badawczy napotyka na liczne bariery metodologiczne.

Skala problemu przemocy domowej w Gminie Baboszewo została określona na podstawie informacji uzyskanych z danych statystycznych ze sprawozdań GOPS Baboszewo.

3.2 Diagnoza zjawiska przemocy domowej w Gminie Baboszewo

Realizacja procedury Niebieskiej Karty na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Baboszewie w latach 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Liczba Niebieskich Kart A wszczynających procedurę przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów: ogółem	19	17	14	25
Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	0	2	1	2
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0	0
Policja	19	15	11	22
Oświata	0	0	2	1
Ochrona Zdrowia	0	0	0	0
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4	8
Liczba posiedzeń grup roboczych	58	50	64	79
Przypadki odebrania dziecka z rodziny na podstawie art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie	0	0	0	0
Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ogółem:	19	14	16	19
Liczba zakończonych procedur „niebieskie Karty” na skutek zakończenia przemocy domowej oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy	8	5	12	15
Liczba zakończonych procedur „niebieskie	11	9	4	4

Karty” na skutek braku zasadności podejmowanych działań				
Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą domową				
Kobiety ogółem	17	16	13	23
Do 18r. życia	3	2	0	0
Od 18 do 67 lat	13	10	10	22
Od 67 lat	1	4	3	1
Mężczyźni ogółem	3	1	2	4
Do 18 roku życia	1	0	0	4
Od 18 do 67 lat	2	1	1	0
Od 67 lat	0	0	1	0
Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową				
Kobiety ogółem	2	4	1	2
Do 18 roku życia	0	0	0	0
Od 18 do 67 lat	2	4	1	2
Od 67 lat	0	0	0	0
Mężczyźni ogółem	18	13	14	23
Do 18 roku życia	0	0	0	0
Od 18 do 67 lat	17	12	14	22
Od 67 lat	1	1	0	1

Dane Zespół Interdyscyplinarnego w Baboszewie

Z przedstawionych danych wynika, że wśród osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą przeważają kobiety. Mężczyźni dominują wśród osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc.

Na terenie Gminy Baboszewo przemoc domowa występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny.

4. Główne założenia programu

4.1 Cele programu

Cel główny – tworzenie warunków do bardziej skutecznego przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska.

Cele szczegółowe:

- 1) podejmowanie i wspieranie działań zmierzających do podnoszenia świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej,
- 2) rozwijanie umiejętności samokontroli i kreowania właściwych postaw wobec rodziny,
- 3) organizowanie poradnictwa i interwencji w przypadkach przemocy domowej,
- 4) zwiększenie umiejętności diagnozowania przemocy domowej i podejmowania skutecznych interwencji przez przedstawicieli różnych instytucji,

- 5) wzrost udziału ofiar przemocy w dostępnych formach pomocy,
- 5a) zwiększenie form pomocy dla ofiar przemocy domowej,
- 6) zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc,
- 7) wzrost udziału sprawców przemocy w dostępnych formach pomocy,

4.2 Podstawy prawne przeciwdziałania przemocy.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy domowej na lata 2024-2028 został opracowany i będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej ma lata 2024-2030,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U.2021. poz. 1138, 1249 t.j.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U.2022poz.2140 t.j.)
- Kodeks karny (Dz.U. 2022.1138 t.j.),
- Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 2022 poz1375 t.j.) ,
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2021.1119 t.j.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023r. w sprawie procedury Niebieskie Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2020.2050 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2021 poz. 2268 t.j.),
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030,
- Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- ustawa o Policji; żandarmerii Wojskowej, o systemie oświaty.

4.3 Zadania służb powołanych do niesienia pomocy ofiarom przemocy domowej.

Pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej mają obowiązek świadczyć: gmina, policja, prokuratura, pomoc społeczna, ochrona zdrowia oraz organizacje pozarządowe, szkoła, sądy, żandarmeria wojskowa

a) Gmina

Obowiązek przeciwdziałania przemocy domowej, szczególnie w rodzinie z problemem alkoholowym, spoczywa także na samorządach lokalnych. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, do zadań własnych gminy należy m. in. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową. Możliwości działań na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej podejmowanych

na terenie gmin: udostępnienie rodzinom, w których występuje przemoc, pomocy w formie dostępu do pomocy psychologicznej i prawnej, poprzez:

- tworzenie i realizację programu,
- tworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego,
- kampanie społeczne informacyjno – edukacyjne;

b) Zespół Interdyscyplinarny

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest koordynowanie działań instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności diagnozowanie problemu przemocy, podejmowanie działań w środowiskach zagrożonych przemocą, inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą oraz rozpowszechnianie informacji o możliwościach udzielania pomocy. Zadaniem Zespołu jest również inicjowanie działań w stosunku do sprawców przemocy domowej. Członkami Zespołu są przedstawiciele: pomocy społecznej, policji, oświaty, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi i przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. W skład Zespołu mogą wchodzić też prokuratorzy, przedstawiciele żandarmerii wojskowej.

Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy diagnostyczno-pomocowe mające na celu dokonanie diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej. W skład grupy diagnostyczno pomocowej wchodzi pracownik socjalny i funkcjonariusz Policji. Skład grupy diagnostyczno pomocowej może być poszerzony przez Zespół Interdyscyplinarny o innych specjalistów na wniosek grupy, jest dobierany w zależności od potrzeb rodziny.

c) Policja

Do podstawowych zadań policji należy m.in.:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi,
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Działania chroniące osoby doznające przemocy podejmowane są przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:

- interwencja,
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- zatrzymanie sprawców przemocy stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,

- udzielanie informacji osobom doznającym przemocy o możliwości uzyskania pomocy.

Policja jest jedyną instytucją, która może interweniować przez całą dobę, dlatego interwencja taka powinna wprowadzić w rodzinie istotne zmiany, przede wszystkim ujawnienie przemocy, przerwanie izolacji rodziny, wyrównanie dysproporcji sił pomiędzy sprawcą a ofiarą oraz umożliwienie ofiarom uzyskania ciągłego wsparcia przedstawicieli różnych służb. Ogromną rolę w walce z przemocą odgrywają dzielnicowi, którzy jako pierwsi mają kontakt z pokrzywdzonymi, przyjmują zawiadomienia o przestępstwie, pouczają o przysługujących ofierze prawach, informują o placówkach niosących pomoc pokrzywdzonym, tj. schroniskach, placówkach psychologiczno-pedagogicznych.

d) Prokuratura

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publicznoskargowym lub na wniosek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo,
- wyjaśnienia okoliczności czynu,
- zebrania i zabezpieczenia dowodów,
- ujęcia sprawcy,
- w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci dozoru policyjnego, tymczasowego aresztowania.

e) Sąd Rejonowy

Prowadzenie spraw karnych wobec sprawców przemocy oraz spraw opiekuńczych przed sądami rodzinnymi mającymi na celu ochronę dzieci. Prowadzi nadzory kuratorskie rodzinne i dla osób dorosłych.

f) Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom, rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomocy społecznej udziela się m.in. w przypadku: ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Każda z tych sytuacji może sprzyjać występowaniu przemocy lub z niej wynikać. Pracownik socjalny w ramach swoich obowiązków powinien:

- przeprowadzić wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji,
- przygotować plan pomocy,
- w przypadku stwierdzenia przemocy, skierować do odpowiednich instytucji zajmujących się przemocą, umieścić w schronisku oraz za zgodą osoby poszkodowanej, zwrócić się do policji o pomoc,

- prowadzić „Niebieską Kartę”.

g) Ochrona zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi ponieważ bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego, zawsze występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego. W dziedzinie pomocy osobom doznającym przemocy, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć,
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach,
- poinformowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb np. pomocy społecznej, policji, gminnej komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych,
- w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanych oparzeń, wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania.

h) Oświata

Nauczyciel, wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły podejrzewając, że dziecko jest ofiarą bądź świadkiem przemocy ma obowiązek:

- sporządzić jak najpełniejszą dokumentację spostrzeżeń,
- nawiązać współpracę z instytucjami pomocowymi w celu poszerzenia wiedzy na temat sytuacji dziecka,
- współuczestniczyć w tworzeniu planu pomocy dziecku i jego rodzinie w sytuacji stwierdzenia przemocy,
- powiadomić sąd rodzinny lub prokuraturę rejonową o sytuacji dziecka,
- wspierać dziecko oraz jego rodzinę podczas realizowania planu pomocy,
- monitorowania prawidłowości i skuteczności oddziaływań pomocowych,
- udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego i grupach diagnostyczno-pomocowych.

5. Realizacja programu

5.1 Harmonogram realizacji programu

Lp.	Działanie	Okres realizacji	Realizator
1.	Diagnoza zjawiska przemocy domowej (sporządzanie statystyk określających wielkość zjawiska przemocy i ich aktualizacja)	2024-2028	Zespół Interdyscyplinarny
2.	Uwrażliwienie społeczeństwa na problem przemocy domowej (podnoszenie wiedzy w społeczności lokalnej w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy domowej poprzez zamieszczanie na stronie internetowej rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,	2024-2028	Wszystkie instytucje wchodzące w skład Zespołu Interdyscyplinarnego
3.	Zapewnienie schronienia i pomocy materialnej ofiarom przemocy domowej nawiązanie współpracy z instytucjami z terenu województwa mazowieckiego zapewniającymi schronienie ofiarom przemocy, udzielanie świadczeń pieniężnych	2024r.-2028r.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
4.	Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego ofiarom przemocy, Prowadzenie pracy socjalnej, prowadzenie poradnictwa specjalistycznego w tym psychologiczna , medyczna, prawna	W miarę potrzeb	Gminny Ośrodek Pomocy społecznej, Placówki Oświatowe, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, GKRPA, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku
5.	Łagodzenie następstw		Gminny Ośrodek Pomocy społecznej,

	zjawiska przemocy domowej – motywowanie i kierowanie osób stosujących przemoc do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc lub w programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową	2024r.-2028r.	Zespół Interdyscyplinarny, Policja, GKRPA, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku
6.	Doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę przeciwdziałania przemocy domowej (udział w szkoleniach, dworactwie, warsztatach, organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład Zespołu	2024r. 2028r.	Wszyscy członkowie wchodzący w skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzących

5.2 Adresaci programu.

1. osoby doznające przemocy,
2. osoby stosujące przemoc,
3. przedstawiciele instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej,
4. przedstawiciele władz lokalnych,
5. społeczność lokalna gminy Baboszewo.

5.3 Przewidywane efekty realizacji Programu.

1. Pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej gminy Baboszewo o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
2. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej.
3. Zbudowanie na terenie gminy Baboszewo spójnego, pełnozakresowego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.
4. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy domowej.
5. Spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.
6. Spadek liczby przypadków przemocy domowej.

5.4 Monitorowanie i ewaluacja programu.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej funkcjonujący w sposób przedstawiony w niniejszym dokumencie obejmuje zarówno zadania gminy, jak i powiatu

w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz pracy z osobami doznającymi przemocy i osobami stosującymi przemoc domową.

Systemu pokazuje wysoki stopień jego zorganizowania, a przedstawione procedury – spójność działań profilaktycznych, prewencyjnych, interwencyjnych i pomocowych wobec osób doznających przemocy i osób stosujących przemoc domową.

Istotą efektywności funkcjonowania Programu jest realizacja zadań w zakresie, formie i stopniu dostosowanym do potrzeb mieszkańców gminy, zgodnie z przyjętymi procedurami oraz stała współpraca uczestników Programu i monitoring działań.

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości polityki społecznej lub programu; dane te mają być wykorzystane przy podejmowaniu decyzji dotyczących tej polityki czy programu. Uzyskane informacje powinny być przydatne dla planowania, rozwoju i realizacji aktualnie przeprowadzonego programu. Ewaluacja jest więc procesem, który rozpoczyna się już w momencie tworzenia programu/projektu. Wtedy bowiem podejmuje się decyzję co do obszarów ewaluacji i sposobu jej przeprowadzania (tworzenie narzędzi, gromadzenie dokumentacji). W trakcie realizacji projektu trwa ciągła analiza połączona z oceną jakości wykonywanych zadań.

5.5 Finansowanie Programu.

Program będzie finansowany ze środków budżetu gminy Baboszewo.